

Oosterwold Waterbeheer

Evaluatie van de Waterwerkateliers

2024

Datum: 17 september 2024

Louise Boelens en Jouwert van Geene

TeamBurgerberaad

Contact: L.Boelens@teamburgerberaad.nl

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
H 1 De evaluatie: aanleiding en opzet	3
H 2 Bevindingen	4
2.1 Verwachtingen vooraf	4
2.2 De waterwerkateliers	5
H 3 Reflecties van de evaluatoren	11
3.1 Proces: weerstand en groeiend vertrouwen	11
3.2 Proces: rolverdeling	12
3.3 Eigenaarschap	13
3.4 Gemeenschapsvorming	13
Conclusie: goede basis voor het vervolg	14
Tot slot	15

Bijlagen

1. Resultaten nulmeting
2. Resultaten eindmeting

Samenvatting

In het voorjaar van 2024 zette de gemeente Almere een traject in gang om met bewoners de knelpunten met het waterbeheer in Oosterwold in kaart te brengen en oplossingen te ontwikkelen. Dit gebeurde met waterwerkateliers.

In deze evaluatie hebben wij gekeken naar dit traject: hoe ervaren de deelnemers het? Is er sprake van groeiend vertrouwen? Wat vinden deelnemers van de uitkomsten? Welke rolverdeling is ontstaan tussen de betrokkenen?

We observeerden hiervoor de bijeenkomsten, gebruikten vragenlijsten en interviewden deelnemers, de organisatoren en het betrokken projectteam.

Dit zijn de belangrijkste conclusies uit de evaluatie:

1. **Er 'leeft' bij de inwoners veel rond het waterprobleem in Oosterwold:** vragen, zorgen en ook frustraties. Inwoners herkennen het waterprobleem, maar vinden de verdeling van verantwoordelijkheden en zorgplicht tussen gemeente, waterschap en kaveleigenaren onduidelijk.
2. **De bijeenkomsten krijgen een ruime voldoende: 7.1.** Het was een ambitieus en intensief traject met goede begeleiding. Deelnemers voelden zich welkom en kregen genoeg ruimte om mee te doen.
3. **Wij zagen een spannend proces** waarin ondanks twijfels en weerstand toch het nodige vertrouwen is gegroeid en er productief is gewerkt.
4. **Deelnemers zijn tevreden over de uitkomsten en adviezen van de waterwerkateliers, en verwachten dat hun bijdrage ertoe heeft gedaan.** Het ontbreekt nog aan heel concrete oplossingen, maar de eerste stappen zijn gezet.
5. **De bijeenkomsten gaven deelnemers meer inzicht in de problematiek,** ook over hoe ingewikkeld het voor de gemeente en het waterschap is. Het traject leidde tot meer vertrouwen in elkaar, en de deelnemers zien dat voor oplossingen samenwerking nodig is.
6. **Het eigenaarschap** - de instelling 'ik voel me verantwoordelijk en moet me ervoor inspannen' - **is gegroeid**, zowel bij de gemeente, het waterschap als bij de deelnemers.
7. **Deelnemers, gemeente/gebiedsorganisatie, waterschap en uitvoerder EMMA kunnen tevreden zijn over dit eerste deeltraject.** Dit is een goede basis, maar vraagt om een sterk vervolg:
 - Snelheid, duidelijkheid en concreetheid in de vervolgplannen
 - Betrokkenheid van alle inwoners van Oosterwold door verbeterde communicatie
 - Ondersteuning van de samenwerking tussen bewoners in Oosterwold

H 1 De evaluatie: aanleiding en opzet

Inleiding

In Oosterwold zijn knelpunten met het waterbeheer. Veel kaveleigenaren kampen met wateroverlast of een tekort aan water. Volgens de gemeente zijn de kaveleigenaren zelf verantwoordelijk voor het waterbeheer - zo is afgesproken bij de uitgifte van de grond, maar in het al ontwikkelde deel (deelgebied 1A) ondervinden velen daarbij problemen. Op initiatief van de gemeente is in het voorjaar van 2024 een traject in gang gezet om met bewoners samen de problematiek in kaart te brengen en oplossingen te ontwikkelen. Met het eerste deel van dit aanbod (vier werkateliers, een feedbackavond resulterend in een document dat wordt uitgewerkt in een 'schrijfgroep' en de start van een aantal pilots in het gebied) hoopt de gemeente/gebiedsorganisatie te bereiken dat er najaar 2024 een uitvoerbaar plan voor het waterbeheer wordt ontwikkeld waaraan de inwoners van Oosterwold zich kunnen committeren. Deze aanpak wil de gemeente graag evalueren om ervan te leren. Het rapport dat nu voor u ligt gaat over het eerste deel van dit traject dat dus in het voorjaar is uitgevoerd.

Aanpak evaluatie

Aan ons is gevraagd deze evaluatie uit te voeren. Aandachtspunten die we hadden afgesproken:

- In het algemeen: hoe wordt dit proces ervaren? Hoe ontwikkelt het zich? Welke rolverdeling zien we ontstaan en wat valt daaruit te leren?
- Is er sprake van groeiend vertrouwen? Wat draagt daaraan bij? Wat zijn de lastigheden?
- Hoe wordt de uitkomst van het traject ervaren door de bewoners? Kunnen ze zich eraan committeren?
- Ontstaat er meer 'eigenaarschap' bij bewoners? Hoe ligt dit bij de deelnemers aan het traject, en bij de overige inwoners? Wat draagt bij aan ontstaan eigenaarschap?
- Welke rolverdeling ontstaat er tussen inwoners, gemeente/gebiedsorganisatie en waterschap, gebiedsorganisatie? Neemt ieder de rol die 'klopt'? Lukt het ieder om vanuit de eigen rol bij te dragen en kwaliteit te leveren?

Werkwijze

Kwantitatief: Vooraf hebben we een vragenlijst gestuurd naar inwoners in Oosterwold. Deze is verspreid via de gebruikelijke kanalen van de gemeente en de facebook pagina van inwoners. Na de laatste bijeenkomst in het traject (op zaterdag 6 juli) is er een vragenlijst verspreid onder de deelnemers van het traject.

Kwalitatief: We waren als waarnemer aanwezig bij alle bijeenkomsten en na afloop interviewden we de gemeente/gebiedsorganisatie, het waterschap, bureau EMMA die het traject begeleidde en zes deelnemers aan het traject. Ook spraken we vooraf iemand van de Waterwerkgroep van bewoners, die zich bij ons meldde. Tijdens het schrijven van dit rapport is er nog geen terugkoppeling naar de wijk geweest. Het interviewen van andere bewoners hebben we daarom achterwege gelaten.

Het conceptrapport is door de opdrachtgever en de geïnterviewden beoordeeld op volledigheid en juistheid. Deze inbreng is verwerkt in het definitieve rapport.

H 2 Bevindingen

2.1 Verwachtingen vooraf

De uitdaging

Bij de uitgifte van de kavels in Oosterwold 1A is destijds, op grond van de structuurvisie, gecommuniceerd dat kaveleigenaren tekenden voor grond dat als landbouwgebied was ingericht. Dit betekent onder andere dat zij zelf, met elkaar, moeten zorgen voor bijvoorbeeld de aanleg van kavelwegen en het waterbeheer. Uit meerdere onderzoeken is gebleken dat de samenlevingsopbouw in Oosterwold niet vanzelf gaat. Bewoners moeten veel met elkaar regelen en dat is een proces van vallen en opstaan waarbij meer begeleiding bij de start node is gemist. Met dit traject 'waterwerkateliers' hoopt de gemeente bij te dragen aan meer eigenaarschap voor het waterprobleem bij inwoners zelf. Het uitgangspunt is dus dat de bewoners met elkaar, ondersteund door gemeente en waterschap, een uitvoerbaar plan maken waarbij zij bij de uitvoering enige ondersteuning mogen verwachten. Wat die ondersteuning kan gaan inhouden is nog niet bepaald.

In de ogen van de gemeente/gebiedsorganisatie zijn de bewoners in principe verantwoordelijk voor het oplossen van de problemen bij het waterbeheer. In de vragenlijst die voorafgaand aan het traject is ingevuld door 87 bewoners uit Oosterwold, hebben we gevraagd wie volgens hen, de inwoners van Oosterwold, vooral verantwoordelijk is. Een opvallende uitkomst is dat veel bewoners zichzelf niet verantwoordelijk achten voor het oplossen van het waterprobleem. Slechts 33 procent (28 respondenten) voelt zelf verantwoordelijkheid; en 40 procent (35 personen) voelt dit niet of helemaal niet. Bewoners vinden dat vooral het waterschap verantwoordelijk is voor de waterhuishouding (85 procent), maar ook de gemeente (50 procent) en kaveleigenaren zelf (36 procent) hebben volgens bewoners een verantwoordelijkheid. De provincie heeft volgens 19 procent van de respondenten een (mede)verantwoordelijkheid. Zie bijlage 1 met alle resultaten van deze nulmeting.

De uitnodiging

Op 4 april werden alle huishoudens in het gebied per brief uitgenodigd om zich aan te melden voor vier 'waterwerkateliers'. Uit de belangstellenden zou worden geloot, maar daar is later vanaf gezien. Het doel werd omschreven als: 'Tijdens de waterwerkateliers vragen we aan bewoners van Oosterwold om te kijken waardoor dit (wateroverlast/ tekort) komt en welke oplossingen er bedacht kunnen worden. Als je deelneemt dan kun je ook aan de slag met het uitwerken van maatregelen. Zijn er issues die kaveleigenaren niet zelf of samen kunnen oplossen dan kan een beroep worden gedaan op de betrokken overheden en experts. Zij beoordelen of het tot de mogelijkheden behoort om de voorgestelde maatregelen te treffen'.

Meningen in Oosterwold

Uit de 87 ingevulde vragenlijsten blijkt dat lang niet iedereen problemen ervaart met het waterbeheer. 47 procent (40 personen) van de respondenten geeft aan geen waterproblemen te ervaren, 40 procent (34 personen) ervaart wel problemen (zij scoorden 4 of 5 op de schaal van 1-5). Een grote meerderheid (67 procent) vindt wel dat het waterbeheer in Oosterwold niet op orde is en moet worden aangepakt.

Over het traject waarvoor men uitgenodigd werd, wordt tamelijk negatief gedacht: 30 procent denkt dat dit niet gaat werken, en 20 procent dat het wel gaat werken. Analyse van de categorie 'anders' laat zien dat in totaal 43 procent van de respondenten negatief denkt over de waterwerkateliers, 29 procent is neutraal, en 29 procent staat er positief tegenover.

De indruk is dat er behoorlijk wat onvrede en zorgen leven met betrekking tot dit onderwerp. Op de vraag wat er nodig is om zich te kunnen verbinden aan de uitkomst werd aangegeven: een goed inhoudelijk onderbouwd plan met overzicht van de bestaande en gewenste situatie en helderheid over de verantwoordelijkheden. En ook dat partijen zich eraan houden. Ook verlangt men goede informatie en regelmatige updates.

Met welke verwachtingen de deelnemers (in bijeenkomst 1 waren er 30 personen) begonnen aan het traject, weten we niet. Hen hebben we pas bevraagd na afloop (tussen 7 juli en 5 augustus). Uit hun antwoorden (21 respondenten) blijkt dat zij zich gemiddeld anders verhouden tot de waterproblematiek dan de 87 personen die voorafgaand de vragenlijst invulden. Zo voelt 67 procent van degenen die meededen zichzelf verantwoordelijk voor de oplossingen tegenover 33 procent van de invullers van de nulmeting. Het traject dat ze dan net hebben afgerond beoordelen ze overwegend positief en geven het gemiddeld een 7.1. Daarover later meer.

2.2 De waterwerkateliers

Het traject bestond uit drie bijeenkomsten waarin bewoners de problemen in kaart brachten, technische informatie kregen, en oplossingsrichtingen bedachten; een vierde bijeenkomst waarin andere inwoners uit de wijk langskwamen om mee te denken (de 'feedback-avond') en een laatste bijeenkomst om af te ronden en het vervolg af te spreken. De uitnodiging kwam van de gemeente Almere. Dennis Menting van zowel gemeente Almere als gebiedsteam Oosterwold en Yolanda Sikking, participatiemedewerker Oosterwold, waren alle keren aanwezig. Namens het waterschap Zuiderzeeland was Roel van Wolfswinkel erbij vanaf bijeenkomst 3. Het ingenieursbureau Sweco was door de gemeente ingehuurd voor technisch advies (hun probleemanalyse werd per mail gedeeld vlak voor atelier 3). En er was onafhankelijke procesbegeleiding door bureau EMMA uit Den Haag. Zij hebben de ateliers ook ontworpen in overleg met gemeente en waterschap. We beschrijven eerst feitelijk hoe het traject was opgezet, daarna gaan we in op ervaringen en meningen.

In de eerste bijeenkomst (7 mei, 17.45 – 21.30) stond kennismaken centraal, het proces werd uitgelegd, er werden werkafspraken gemaakt, er was een oefening 'sociale kaart' (waar ben jij goed in en welke anderen schakel jij in en vice versa) en als 'huiswerk' kreeg men de opdracht om in en rond de eigen kavel het water, waterbeheer en problematiek in kaart te brengen.

In waterwerkatelier 2 (25 mei 9.30 – 14.00) ‘Verkenning van het vraagstuk’ was een ‘expert-carroussel’ waarin in drie groepen steeds 20 minuten met een deskundige gesproken werd. Hiervoor waren aanwezig: Maria Rus, gemeente Almere over watersystemen; Christoffel Klepper, provincie Flevoland over bodemdaling; en Durk Klopstra van HKV-adviseurs over waterbeschikbaarheid. Van deze sessies worden ook verslagen gemaakt en na afloop gedeeld met de deelnemers, die ook de presentaties ontvingen. Na de lunch werd het huiswerk erbij gehaald en werd in drie groepen in kaart gebracht waar op de verschillende kavels zich problemen en risico’s m.b.t. waterbeheer voordoen.

In waterwerkatelier 3 (15 juni 9.30 - 14.00) ‘Verdieping en eerste kaders’ werden eerste oplossingen bedacht en bekeken wat inwoners daarvoor nodig hebben, en hoe met gemeente en waterschap afgestemd kan worden om dat te realiseren. In dezelfde groepen als de vorige keer wordt gewerkt met drie matrices: 1. Wat voor probleem is het [individueel of collectief] en wie is verantwoordelijk? 2. Wat voor oplossingen zien we en wie zijn nodig om op te lossen [kaveleigenaar, gezamenlijke eigenaren, gemeente en/of waterschap]?; 3. Waar draagt het aan bij? [ecologie/ landbouw, wijkgevoel etc]. De opbrengst wordt plenair besproken en aangevuld. En tot slot wordt de volgende bijeenkomst, de feedback avond, doorgenomen en wordt verhelderd wat ieders rol daar zal zijn.

Op de feedbackavond (27 juni) was er voor de deelnemers vooraf een inloop met, zoals iedere keer, een broodje en soep en werd de avond nog een keer uitgelegd. Vanaf 19 uur konden overige wijkbewoners binnenlopen. Bij binnenkomst konden zij een presentatie (duur 9 minuten) op twee laptops bekijken over het proces en afwegingen tot nu toe. Daarna was er een route langs tafels met de flaps en opbrengsten van de drie bijeenkomsten die eindigde bij een grote tafel waarop de tabel lag met de uitdagingen, oplossingen plus wie daarin een rol moet pakken (bewoners, gemeente, waterschap, samen). Op dit vel konden bezoekers hun aanvullingen en opmerkingen erbij schrijven. De deelnemers hadden zich enigszins verspreid over de ruimte en gingen in gesprek met de bezoekers. Tussen 19 uur en 20.30 zijn er 17 mensen langs gekomen. Er is een verslag gemaakt van de opmerkingen en aanvullingen en dit is gedeeld met de deelnemers.

Het doel van waterwerkatelier 4 (6 juli 9.30 – 14.00) ‘afronding en overdracht’ was om tot een definitief overzicht te komen van de basis voor het waterplan. De tabel met aanvullingen uit de feedback avond was het uitgangspunt. Er werden twee groepen gevormd A over droogte en grondwaterpeil en B over watersysteem en handhaving. Beide groepen werden opgesplitst in twee subgroepen die beide in gesprek gingen over hun thema. Wat is er opgeschreven aan feedback, wat vinden we, laten we het staan, passen we aan? Of strepen we door? Dan wordt dit ‘samengevoegd’ in de hele groep A en hele groep B, waarna plenair werd doorgewerkt om er één tabel van te maken. Toen het geheel er lag werd om consent gevraagd in de groep. Er kwam een ja. Hierna werd gesproken over het vervolg en konden mensen zich aanmelden voor de zogeheten ‘schrijfgroep’. Deze groep bestaande uit zes deelnemers van de waterwerkateliers, personen van de gemeente, van het waterschap en onderzoeksbureau Sweco zal na de zomer naar verwachting vijf keer bijeenkomen om er een definitief en werkbaar plan van te maken. Uit de groep kwam het voorstel om ook een ‘leesclub’ in het leven te roepen en zo geschiedde. En er werd afgesproken dat alle deelnemers van de ateliers op de hoogte gehouden gaan worden en dat zij kunnen reageren op de resultaten.

Ervaringen

In deze paragraaf beschrijven we wat we hebben terug gehoord van deelnemers en organiserende partijen en wat er is geantwoord op de vragenlijst die we aan de deelnemers hebben gestuurd. In hoofdstuk 3 volgen onze reflecties.

Vooraf willen we wel paar punten noemen die in onze ogen reliëf geven aan hoe het proces is ervaren. Aan ons als waarnemers werd al snel duidelijk dat er veel 'leeft' rond het waterprobleem in Oosterwold, vragen, zorgen en ook frustraties. Er bestond ook al een Waterwerkgroep van bewoners waar ook nagedacht is over oplossingen en die zich onvoldoende gehoord voelde door gemeente, waterschap en provincie. En ook bij andere bewoners leefden frustraties over het contact met en het in hun ogen niet voldoende adequaat reageren door gemeente en waterschap. Een drietal vragen zagen wij steeds terugkomen tijdens het traject: Er is een Waterwerkgroep in de wijk, hoe zijn zij betrokken in dit proces? Hoe zit het precies met verantwoordelijkheden en zorgplichten van gemeente en waterschap? En: Van wie is het plan dat wij maken, is dat van de bewoners of ook van gemeente en waterschap?

Over deze punten is van tevoren gesproken tussen gemeente, waterschap en de adviseur van bureau EMMA, zo is ons verteld. Dat leidde tot een aantal keuzes. De gemeente erkent dat in de waterwerkgroep veel kennis en goede ideeën aanwezig zijn, maar deze groep kan in de ogen van de gemeente niet spreken namens de hele wijk. Liever werd een nieuwe start gemaakt met een nieuwe groep mensen waarbij de leden van de werkgroep ook welkom zijn. Zij konden meedoen zoals iedereen en zij zouden alle ruimte krijgen om inzichten en voorstellen naar voren te brengen. De werkgroep zelf kreeg dus niet een bijzondere rol in de waterwerkateliers. Wel kregen zij, toen dit ter sprake kwam, de gelegenheid om documenten te delen met de deelnemers van de waterwerkateliers. Dat is ook gebeurd.

Ook over zorgplicht en verantwoordelijkheden hebben de organiserende partijen vooraf gesproken. De Waterwerkgroep had laten weten dat bij de start van het traject helder zou moeten zijn hoe het precies zit met de zorgplicht van waterschap, gemeente en provincie. Ook het waterschap had dat graag gezien, vanuit transparantie oogpunt. Toch werd besloten om dit niet te doen, vooral om te voorkomen dat er meteen zo'n 'juridische sfeer' zou ontstaan met een focus op wat de partijen dan per se zouden moeten doen, of juist niet kunnen waarmaken. De gemeente had inmiddels wel besloten om advies te vragen bij het bureau TwijnstraGudde. Het rapport over verantwoordelijkheden en zorgplichten verscheen in de loop van het traject en is gedeeld met de deelnemers (vlak voor bijeenkomst 3). Het is niet uitgebreid besproken.

Deze keuzes zijn gemaakt volgens gemeente en EMMA om het proces te dienen. Uiteraard had dit een effect – zo kwamen een aantal vragen hierover vaak terug en dat kostte tijd, maar uiteindelijk lijkt het niet in de weg te hebben gestaan om een gezamenlijk plan te bereiken waarmee iedereen verder wil. In het hoofdstuk reflecties komen we hierop terug.

Ervaringen van de deelnemers

Op/na de laatste bijeenkomst hebben we een vragenlijst voorgelegd aan de deelnemers. Deze is 21 keer ingevuld (in waterwerkatelier 4 waren 24 deelnemers). In bijlage 2 vindt u alle antwoorden.

Uit dit onderzoek, en ook uit de zes telefonische individuele interviews, blijkt dat de deelnemers vrij positief zijn over het traject. Men is blij dat de gemeente dit initiatief heeft genomen, dat het zo goed georganiseerd was en dat er onafhankelijke begeleiding was. Men voelde zich welkom en gehoord.

Over het proces hoorden we dat het intensief was, het kostte veel tijd en tegelijkertijd was er misschien ook wel meer tijd nodig. De geboden informatie was zinvol. Het was wel veel, dat was op zich OK maar liever had men het steeds eerder ontvangen.

De respondenten op de vragenlijst zijn tevreden over de adviezen die zijn uitgebracht en ze verwachten dat hun bijdrage ertoe heeft gedaan. Men geeft als cijfer gemiddeld een 7.1. Vergeleken met andere trajecten die wij kennen is dat echter niet vreselijk hoog. De individuele interviews geven meer inzicht hierover.

Zes interviews

In de week na het laatste waterwerkatelier hebben wij zes deelnemers gesproken van de 24 aanwezigen van de laatste bijeenkomst). Ze vormen een gemêleerde groep: twee mensen waren er positief ingestapt, twee blanco en twee van hen vertelden 'weinig meer te verwachten van de gemeente'. Een van deze zes hoort bij de Waterwerkgroep. De interviews waren telefonisch en duurden maximaal een half uur.

De geïnterviewden zijn overwegend positief over dit traject. Ze zijn vooral blij dat de gemeente dit initiatief heeft genomen, dat het goed was georganiseerd en dat er een uitkomst is. Iemand zei: "ik ben echt verrast dat we tot conclusies zijn gekomen. Daar hadden we in eerste instantie niet veel vertrouwen in"

1. Hoe ziet men de opbrengst?

Ieder gesprek begonnen we met de vraag: 'wat is volgens u de opbrengst van dit traject?' Bijna iedereen begon te vertellen over inzichten in de problematiek die zijn ontstaan. Het met elkaar weten wat er speelt en wat mogelijke oorzaken zijn, ziet men als de grootste winst van dit traject. Volgens de meesten is er over en weer meer vertrouwen ontstaan, begrip en bereidwilligheid om samen naar oplossingen te zoeken.

Tegelijkertijd realiseert men zich dat de concrete oplossingen er nog niet zijn. "We hebben een aantal deeloplossingen voor deelproblemen", werd gezegd. Waarbij het lijkt dat men meer vertrouwen heeft dat er oplossingen komen voor de wateroverlast, dan voor het watertekort, vooral omdat dit problematiek ingewikkelder is.

De deelnemers lijken ervan doordrongen te zijn dat gemeente en waterschap politieke organen zijn, dat besluitvorming lang duurt en dat de budgetten nog niet klaarliggen. Iemand zegt: "Ik weet niet wat we mogen verwachten van gemeente, waterschap, provincie. Dat is niet helder geworden". En een ander: "Ook gemeente en waterschap zijn geconfronteerd

met een nieuwe werkelijkheid: de afspraken zoals gedacht werken niet, handhaving is niet zo makkelijk, en oplossingen zijn niet simpel. Ze zien nu dat er in het begin steken zijn laten vallen. Repareren daarvan is niet makkelijk”.

Een opbrengst is ook dat veel deelnemers zich aangespoord voelen en handvatten hebben om dingen aan te pakken op hun eigen kavel. De afspraak dat er concrete pilots gaan komen geeft hoop. Dit wordt ook gezien als een concreet signaal dat de gemeente het echt meent.

Op de vraag naar de opbrengst van het traject kwamen ook minder positieve geluiden. “We hebben nog geen water in de sloot. En daar ziet het ook niet naar uit. En een ander: “de opbrengst is iets vaags. Er is een tabel die input moet gaan leveren voor een nog te schrijven stuk. Dit had ook gekund met de kennis van de mensen die er al jaren mee bezig zijn “

Iedereen meldde dat het traject hen persoonlijk iets heeft gebracht. Vooral kennis, technisch inzicht en ideeën wat je zelf kunt doen. En ook de ervaring van productief samenwerken was een opsteker. “Mijn persoonlijke winst is dat ik mensen ontmoette die ook echt verder willen. Dat gevoel van samen was ik in de tijd die ik hier woon kwijtgeraakt”.

2. Over het proces

Over de wijze waarop het traject is uitgevoerd, zijn de geïnterviewden in het algemeen redelijk te spreken. Iedereen vond het intensief, een enkeling vond het te ambitieus. “Er kwam steeds heel veel op tafel, maar hebben we dat ook allemaal verwerkt?”

Het was fijn dat er onafhankelijke begeleiding was. De meeste vonden het goed georganiseerd, met een goede logische opbouw. Iedereen heeft ervaren dat er ook deelnemers waren met frustratie. Sommigen namen waar dat juist door aan iedereen veel ruimte te geven, er iets positiefs kon ontstaan. Voor een ander leidde het tot onbegrip: “Bij de start bleek dat er een waterwerkgroep was in de wijk die al 5 jaar bestaat en heel veel weet. Waarom zijn we niet met hun kennis en inzichten begonnen? Dat er zomaar met een hele nieuwe mensen werd begonnen, gaf bij mij en anderen wantrouwen. We hadden toch kunnen doorwerken op hun kennis? Dit plopte steeds op in al die sessies en gaf onrust. Ze hadden het eerst moeten uitpraten met die waterwerkgroep”.

Over de feedbackavond waren sommigen teleurgesteld dat er niet meer mensen op af zijn gekomen. “De communicatie naar de wijk had echt veel beter gekund”. Ook vroeg iemand zich af waarom er niet een gezamenlijke start werd gemaakt met het tonen van de presentatie/video. Het was immers afgesproken in atelier 3 dat een gezamenlijke presentatie zou worden gegeven.. Ook werd opgemerkt dat de bewoners helaas niet vooraf hebben kunnen reageren op het filmpje dat werd getoond.

3. Hoe verder? Hoe wordt het een succes?

Bij alle geïnterviewden leeft het besef dat er moet worden doorgepaktd. “We moeten echt goede voortgang maken. En we moeten het echt samen doen, als dat niet gebeurt zal het verzanden”.

Men verwacht dat de schrijfgroep een plan gaat opleveren met taken/acties en verantwoordelijkheden, en dat er vervolgens opdrachten volgen aan gemeente en waterschap om dingen uit te zoeken en/of om het concreet te maken. (bijvoorbeeld verhogen van het waterpeil, of voor elkaar brengen van een samenhangend watersysteem). Bij dit plan moet ook een financiële paragraaf zijn.

Belangrijk is dat 'dat de gemeente zich committeert, zichtbaar en openlijk. En dat het plan van de schrijfgroep ook werkelijk wordt uitgevoerd'. Men waardeert het dat de gemeente in de waterwerkateliers zijn bereidwilligheid liet zien. Dat moet worden doorgetrokken: 'we hebben ambtenaren nodig met lef en probleemoplossend vermogen. "De pilots moeten snel starten, zegt een ander. Die leveren de gegevens waarop een plan voor de hele wijk kan worden gemaakt".

Lastig punt is dat de bewoners in Oosterwold dit ook met elkaar moeten aanpakken, Deze samenwerking is niet vanzelfsprekend. Bewustwording is nodig. Men moet begrijpen dat op den duur iedereen te maken heeft met waterproblematiek, ofwel op je eigen kavel of omdat bijvoorbeeld kavelwegen gaan verzakken.

Er is andere communicatie nodig, zeggen meerderen. Niet alleen online! Ook via een nieuwsbrief die huis-aan-huis wordt verspreid, in simpele, heldere taal geschreven. Werken aan draagvlak in de wijk, daar staat of valt het mee.

4. Ontstane inzichten

Zoals al gezegd kwam op de vraag wat volgens de geïnterviewden de opbrengst was van het traject, vooral de opmerkingen dat er belangrijke inzichten zijn opgedaan. Deze geven we graag mee om te worden gebruikt in het vervolg van het traject.

- Duidelijkheid over het waterprobleem. Dat het niet alleen gaat over te veel water maar ook over te weinig water. Veel mensen hadden dat nog niet door.
- Het inzicht dat dit te maken heeft met dat individuele watersystemen vaak niet zijn aangesloten op een groter systeem.
- Dat er bij de start van Oosterwold niet goed nagedacht is over de waterhuishouding.
- Dat de kavelsloten er dus vooral zijn voor waterafvoer. Daar kun je dus geen water uithalen. Dat wist volgens mij niemand.
- Dat er voor boeren dus andere regels zijn dan voor bewoners. We zijn agrariërs terwijl we geen agrariër zijn.
- Dat er grote verschillen zijn tussen diverse plekken in Oosterwold.
- Het besef dat het drainagesysteem zoals bedoeld niet meer bestaat;
- Dat er 'recht van wateroverpad' is. Dat moet iedereen toch snappen.
- We hebben het inzicht opgehaald dat het nodig is om de structuurvisie aan te passen.
- Er is best veel 'laaghangend fruit'. Als we met schotten kunnen gaan werken in de kavelsloten lossen we misschien wel 70-80 procent van de problematiek (watertekort) op.
- Het lijkt erop dat de afspraken met latere kaveleigenaren zijn veranderd. Dit betreft bijvoorbeeld de afspraak dat er verbinding moet zijn met een kavelsloot.

H 3 Reflecties van de evaluatoren

De bewoners van Oosterwold moeten zich echt gehoord voelen, zij moeten worden meegenomen in de inzichten die ontstaan met als uitkomst dat zij zich (meer) verantwoordelijk gaan voelen voor de oplossingen die nodig zijn. Met deze doelen wilde de gemeente Almere een traject over de waterproblematiek in Oosterwold. In eerste instantie werd gedacht aan burgerberaad. Men ontdekte echter dat een burgerberaad niet geschikt was. Toen werd de term 'burgerberaad-achtig' gebruikt en ook dat is uiteindelijk losgelaten: het werd een proces met 'social design'. Inmiddels waren wij gevraagd voor de evaluatie van een 'burgerberaad-achtig' proces. De gemeente kende ons vanwege onze inzet voor de evaluatie Burgerberaad Almere 2050. Het was voor ons, als experts burgerberaad, even wennen, maar we belandden in een zeer interessant proces. In dit hoofdstuk proberen we het geheel te beoordelen, waarbij we in het oog houden dat dit traject een onderdeel is van een groter geheel.

Vooraf hadden we een aantal vragen geformuleerd. Deze vormen tezamen 'de bril' waarmee wij keken. We bespreken ze onder de kopjes: proces, rolverdeling en eigenaarschap. We vullen dit aan met een paragraaf over 'gemeenschapsvorming' en een conclusie

3.1 Proces: weerstand en groeiend vertrouwen

Zoals beschreven was er een proces ontworpen waarin de bewoners een plan zouden maken met hulp van gemeente/gebiedsorganisatie en waterschap, met als uitgangspunt dat het waterbeheer thuishoort bij de kaveleigenaars. Zo was het immers afgesproken destijds bij de structuurvisie Oosterwold.

Vanaf het begin was er juist rond dit uitgangspunt een spanningsveld. Voor de bewoners was het niet vanzelfsprekend dat zijzelf verantwoordelijk zijn voor alle oplossingen die zouden worden bedacht. Naar aanleiding van de zin in de uitnodiging 'Als kaveleigenaar ben je zelf aan zet om hier samen met je burens oplossingen voor te bedenken en te realiseren', werd gevraagd naar hoever die verantwoordelijkheid strekt.

Ook kwamen er vragen over de Waterwerkgroep -een groep bewoners die sinds zes jaar bezig is om oplossingen te vinden voor het waterprobleem. Vooraf was besloten om niet de Waterwerkgroep als zodanig, maar wel de individuele leden, uit te nodigen. Dit riep vragen op bij sommige deelnemers: 'Waarom werd hierover niets gedeeld?'; en 'Waarom kregen zij niet een speciale rol?'.

Ook het onderwerp 'zorgplicht' was een terugkerend thema dat pas helemaal aan het eind kon worden losgelaten. De vraag 'wie is waarvoor verantwoordelijk' was voor de Waterwerkgroep een heel belangrijk punt omdat in hun ogen de bewoners van Oosterwold het waterprobleem niet zelf kunnen oplossen. Cruciale zaken zoals het grondwaterpeil en 'water in de sloot' behoren immers niet tot de bevoegdheden van de inwoners.

Deze kwesties brachten de nodige spanningen met zich mee en het leidde ook tot vragen zoals 'hoe staan gemeente en waterschap eigenlijk in dit traject?' en de variant daarop: 'Van wie is het plan dat we aan het maken zijn. Toch niet alleen van ons bewoners?'. In de eerste twee ateliers was het waterschap er nog niet bij (die wilde pas aanhaken als het rapport over

de verdeling van zorgplichten er zou liggen-dus vanaf atelier 3) en was het vooral de gemeente die zich hiertoe moest verhouden.

Bij de gemeente zagen wij een groeiproces. In het begin zagen we voorzichtigheid. In bijeenkomst 2 werd aan Dennis Menting van de gemeente gevraagd of in de ateliers gewerkt ging worden aan een gezamenlijk plan. Hij antwoordde aanvankelijk: "Wij [de gemeente] zijn huiswerk aan het maken over taken en verantwoordelijkheden. We willen van jullie horen hoe je erin staat, daarna leggen we dat naast deze inzichten". De vraagsteller nam daar echter geen genoegen mee en vroeg nog een keer: "Gaan we een gezamenlijk plan schrijven en presenteren?" Hierop kwam wel een duidelijk antwoord: "Voor de beleidsorganisatie is het antwoord ja"

Hoewel deze uitspraak in waterwerkatelier 2 werd gedaan, leidde het niet tot de gewenste duidelijkheid. De vragen bleven terugkomen en na de herhaaldelijke gesprekken werd er ook productief gewerkt. Maar het kostte tijd en stak steeds weer de kop op.

Maar gaandeweg zagen wij over en weer (bij de meeste deelnemers) vertrouwen ontstaan. De uitspraken tijdens de laatste bijeenkomst van zowel gemeente als waterschap, waarbij zij zich committeerden aan de opbrengst van de waterwerk ateliers en waar zij zeiden dat in de schrijfgroep de partijen (bewoners, gemeente/gebiedsorganisatie en waterschap) met elkaar op gelijkwaardige basis aan de slag gaan, deed de balans echt doorslaan. Bij de meeste deelnemers leeft nu vertrouwen dat dit proces echt wat gaat opleveren. Een geïnterviewde zei na afloop: "Ik zag een medewerker van de gemeente die heel ver gaat in zijn bereidwilligheid om mee te werken. Dat stemt mij heel positief".

3.2 Proces: rolverdeling

De gemeente was initiator van dit traject; het is ontworpen door het ingehuurd bureau EMMA in samenspraak met gemeente en waterschap. EMMA noemt het een social design proces. Dat betekent dat er een proces is ontworpen waarin informatie/deskundigheid wordt gedeeld en besproken, waar de problematiek wordt verzameld en uitgediept, en ideeën worden opgehaald voor oplossingen. Alles komt tezamen in de 'tabellen' die het bureau daarvoor aanbiedt. De deelnemers leveren input maar hebben geen zeggenschap over het proces. Dat gaf soms enige verwarring (zoals bijvoorbeeld over de invulling van de feedbackavond). Naar ons idee had beter uitgelegd kunnen worden wat een social design proces inhoudt en wat dat betekent voor de inwoners¹.

Gemeente en waterschap hadden tijdens het proces de rol van deskundige. Zij namen meestal geen deel aan de besprekingen in de groepen en waren dan op afroep beschikbaar. Zij kregen vragen uit de groepen voorgelegd. Roel van Wolfswinkel van het waterschap vindt dit, achteraf gezien, best wel jammer. 'Juist als ik wel echt in gesprek kon raken met deelnemers, was ik van betekenis. Omdat je dan kunt doorvragen en ook je eigen inzichten kunt aandragen. Een advies bijvoorbeeld dat in mijn ogen uitvoerbaar is en niet te veel kost is het slaan van een put op je eigen kavel. Dat is nu niet goed over de Bühne gekomen.

¹ Ook was voor sommigen de taakverdeling in het proces niet heel duidelijk. Iemand zei: " mails vanuit de organisatie werden zonder naam opgestuurd. Dit wekte irritatie"

3.3 Eigenaarschap

Met 'eigenaarschap' bedoelen we dat men zich verantwoordelijk voelt voor het ontstane probleem en geneigd is om er -naar vermogen- iets aan te doen. Eigenaarschap is een actieve instelling: 'het hoort tot mijn verantwoordelijkheid, ik moet me ervoor inspannen'.

Is dit gegroeid gaandeweg het proces? Bij gemeente en waterschap zeer zeker. De gemeente heeft zich gaandeweg steeds actiever opgesteld. Bij hen (Dennis Menting en Yolanda Sikking) leeft vertrouwen dat sowieso een groot deel van de problemen kan worden opgelost en zij daaraan kunnen bijdragen. Ze tonen inzet om snel met pilots te beginnen. Hun houding ten aanzien van eventuele ingrijpende maatregelen (zoals herziening van het structuurplan) is nog ongewis en dat logisch gezien het budget en de bureaucratische procedures die nodig zijn. De uitstraling zoals wij hem proeven is: we hebben nu een goede basis en we gaan met alle betrokkenen in gesprek en daar gaat een plan uitrollen en tijdens dat gesprek, tijdens dat plan gaan we het ook hebben over wie doet wat en wie betaalt wat.

Het waterschap in de persoon van Roel van Wolfswinkel heeft het als volgt neergezet. "Door dit traject ben ik scherper gaan zien wat de problemen zijn en ik wil heel graag meedenken aan oplossingen. Ik kan bijdragen door regelgeving simpel uit te leggen en ik kan eventueel meewerken aan een aanvullende regeling. Maar het echt herstellen van de weeffouten uit het verleden is ingrijpend, daar is politiek en (veel) geld mee gemoeid. Daar kan ik op voorhand niets over zeggen".

Ook bij de deelnemers is het 'eigenaarschap' gegroeid. Door de kennis en inzichten die zijn opgedaan, zijn ze beter in staat na te denken over oplossingen op hun eigen kavel, ze kunnen daarover spreken met hun burens en ze hebben nu een betere achtergrond als meedenker in het vervolg van het proces. Het eigenaarschap is gegroeid in de zin dat men meer gelooft dat men kan bijdragen. Dit blijkt ook uit de eindmeting (zie bijlage 2) die we deden. En tegelijkertijd voelt men zich ook afhankelijk van kennis en middelen die niet bij hen zijn. Het is daarom zaak om het proces met vaart voort te zetten.

3.4 Gemeenschapsvorming

Tijdens de feedbackavond op 27 juni werden wij aangesproken door een van de bezoekers. "Waarom is dit traject van waterwerkateliers eigenlijk opgetuigd?" vroeg zij. "Er zit zoveel kwaliteit in de wijk. Je hoeft maar even rond te vragen en je hebt een groep mensen bij elkaar met enorm veel kennis en kwaliteiten". Deze vraag bracht ons in herinnering dat wij vooraf, voordat wij begonnen aan deze evaluatie, eigenlijk zelf ook dachten dat als het doel is dat bewoners zich meer verantwoordelijk voelen en het waterbeheer beter oppakken, zou je dan niet vooral moeten inzetten op -wat tegenwoordig heet- *community building*?

Nu we de ateliers hebben meegemaakt denken wij dat dit traject zeker zinvol was - de samenwerking tussen bewoners en gemeente en waterschap komt goed op gang en deze drie hebben elkaar nodig om oplossingen te vinden en uit te voeren. We raden echter aan om dit te combineren met gemeenschapsvorming, waarbij het niet alleen gaat om het bij elkaar brengen van krachten in de wijk maar ook om tot een goede duurzame relatie tussen bewoners en betrokken instanties te komen.

Bij werken aan gemeenschapsvorming valt vaak de term *Asset-Based Community Development* (ABCD). De inzet van een dergelijk proces is: het zichtbaar maken, versterken en verbinden van de 'krachtbronnen' die er zijn in de wijk door aandacht te geven waar dat nodig is, door bewoners consequent aan het roer te houden en dit proces te ondersteunen met veel vertrouwen en het mogelijk maken van de ideeën die ontstaan².

In het jaarverslag over 2022 van de gebiedsorganisatie (geschreven in 2023) wordt beschreven dat de participatie van de bewoners in Oosterwold niet echt soepel verloopt. Er wordt beschreven dat de bewoners in een afwachtende houding terecht zijn gekomen, onder andere 'doordat de gebiedsorganisatie in veel initiatieven/werkvormen te veel in een regierol betrokken was' (p 22). Uit hetzelfde jaarverslag begrepen wij dat er veel werkgroepen zijn in Oosterwold en dat ook de onderlinge afstemming en het komen tot prioritering niet gemakkelijk is.³

Hierbij zal zeker meespelen – daarover spraken diverse deelnemers - dat de oorspronkelijke pioniersgeest van Oosterwold die bij de deelnemers erg leeft, lang niet voor alle wijkbewoners meer geldt. Dat er inmiddels ook huizen zijn van projectontwikkelaars en dat ook veel kaveleigenaren eerder op het 'vrij' wonen afkomen dan op de stadslandbouw. Er is dus sowieso een inspanning nodig om de geest van het 'samen' overeind te houden. Door het traject rondom waterbeheer te combineren met een goed doordachte aanpak zoals ABCD, wordt de inspanning misschien dubbel beloond.

Bij het inrichten van de pilots waarover in de ateliers al werd gesproken, wordt gedacht aan een 'veldgerichte' aanpak. Dat lijkt al een goede eerste stap.

Conclusie: goede basis voor vervolg

De 24 deelnemers die aan het einde van waterwerkatelier 4 naar huis gingen waren in het algemeen tevreden over het document dat was opgesteld. Er ligt een overzicht met problemen, doelen, oplossingsrichtingen en welke partijen zich daarover moeten buigen. Er bleek enthousiasme: voldoende mensen gaven zich op voor het vervolg (de schrijfgroep) en men wilde dat er ook een 'leesgroep' komt én dat alle deelnemers goed op de hoogte worden gehouden.

Onze indruk is ook dat deelnemers, gemeente en waterschap grotendeels een gezamenlijk beeld hebben van waar ze nu staan: de oplossingen moeten nog worden uitgedacht, hoe die gaan worden uitgevoerd en met welke taakverdeling, hoe het bekostigd gaat worden en wat er eventueel nog nodig is aan (bureaucratische) procedures. Iedereen die meedeed beseft dat het afronden van deze waterwerkateliers een eerste stap was.

Het vertrouwen in deze onderneming hebben wij zien groeien, waarbij vooral de uitspraken van gemeente en waterschap in de laatste bijeenkomst hebben bijgedragen. Daar werd uitgesproken dat er 'samen' aan de tafel wordt gezeten om een plan te schrijven dat echt gaat werken.

² Meer over het proces van ABCD: [https://www.lsabewoners.nl/buurtbewoners-verbinden/ontwikkelde-buurt-met-asset-based-community-development/](https://www.lsabewoners.nl/ buurtbewoners-verbinden/ontwikkelde-buurt-met-asset-based-community-development/)

³ Zie p.22 van het jaarverslag 2022 https://maakoosterwold.nl/wp-content/uploads/2023/10/Bijlage-4b_Jaarrapportage-Oosterwold-2022.pdf

Belangrijk voor nu is: snelheid, duidelijkheid, concreetheid. Het is nog niet uitgekristalliseerd wie precies wat moet doen, er zijn positieve verwachtingen dat 'we' eruit gaan komen, en dat mag niet te lang in het vage blijven. Het idee om een aantal pilots te starten werd omarmd. Het is van belang om zo snel mogelijk te starten.

Belangrijk is ook dat er aanvullende manieren worden ingezet om andere bewoners in de wijk erbij te betrekken. De communicatie tot op heden wordt door de deelnemers als onvoldoende gezien. Vertrouw niet op alleen online middelen, maar maak een goede nieuwsbrief (met infographics, eenvoudige taal) die huis aan huis wordt verspreid. En bekijk wat er mogelijk is met persoonlijk contact.

In het vervolgtraject moet ook de onderlinge samenwerking tussen bewoners in de wijk aan de orde komen, werd benadrukt in de interviews en de eindmeting. Om allerlei redenen (niet iedereen is 'eerste' bewoner en/of bewoner van een eigen kavel) hebben mensen verschillende verwachtingen en/of opvattingen over wat er van het wordt verwacht in het samendoen. Ondersteuning daarbij lijkt noodzakelijk.

Tot slot

Al met al kunnen de deelnemers, gemeente/gebiedsorganisatie, waterschap en uitvoerder EMMA tevreden zijn over dit eerste deeltraject. Er ligt een goede basis voor een vervolg in het najaar.

Wij hebben met plezier gewerkt aan deze opdracht. We kregen toegang tot alles wat we nodig achtten. We danken ook gemeente Almere voor de opdracht en voor de samenwerking.

TeamBurgerberaad, Louise Boelens en Jouwert van Geene

Bijlage 1. Resultaten nulmeting

Waterwerkateliers Oosterwold - nulmeting

Resultaten (16 mei 2024)

We ontvingen in totaal 87 antwoorden op de vragenlijst (tussen 3 en 15 mei 2024). De lijst is door de gemeente verspreid in de online nieuwsbrief (3 mei), en door de bewoners in de besloten facebookgroep Almere Oosterwold (6 mei).

Samenvatting van resultaten

- Bewoners vinden dat het waterbeheer in Oosterwold niet goed op orde is en moet worden aangepakt.
- Bewoners lijken de waterproblemen verschillend te ervaren.
- Bewoners vinden dat vooral het Waterschap verantwoordelijk is voor de waterhuishouding, maar ook de gemeente en kaveleigenaren hebben volgens hen daarin een verantwoordelijkheid.
- Slechts een derde van de respondenten voelt zelf verantwoordelijkheid voor de oplossingen van waterproblemen en waterbeheer in Oosterwold.
- Respondenten denken verschillend, maar vrij negatief over de Waterwerkateliers. 23 respondenten willen naar de feedbackavond komen, 37 misschien.
- Een minderheid van de bewoners wil zich verbinden aan de uitkomsten van het Waterplan, maar veel respondenten willen de uitkomst eerst afwachten.
- Wat ervoor nodig is om zich eraan te verbinden: Goede informatie en updates, een goed inhoudelijk onderbouwd plan met overzicht van de bestaande en gewenste situatie en de verantwoordelijkheden, en partijen die zich eraan houden.
- Andere opmerkingen: er is onvrede en frustratie over de (onduidelijkheden over) verantwoordelijkheden, en zorgen over inwonersparticipatie rond waterbeheer.

De voorlopige resultaten zijn voorafgaand aan de eerste bijeenkomst (7 mei) met de organisatie van de Waterwerkplaatsen en de gemeente gedeeld en waren beschikbaar voor deelnemers ter inzage.

Achtergrond

De nulmeting vindt plaats in het kader van een opdracht van TeamBurgerberaad voor de gemeente Almere om te kijken hoe de Waterwerkateliers verlopen, en wat ze daarvan kan leren voor de toekomst.

TeamBurgerberaad bestaat uit experts op het gebied van inwonerparticipatie en burgerberaden.

Correspondentie / vragen over dit onderzoek:

Louise Boelens - l.boelens@teamburgerberaad.nl

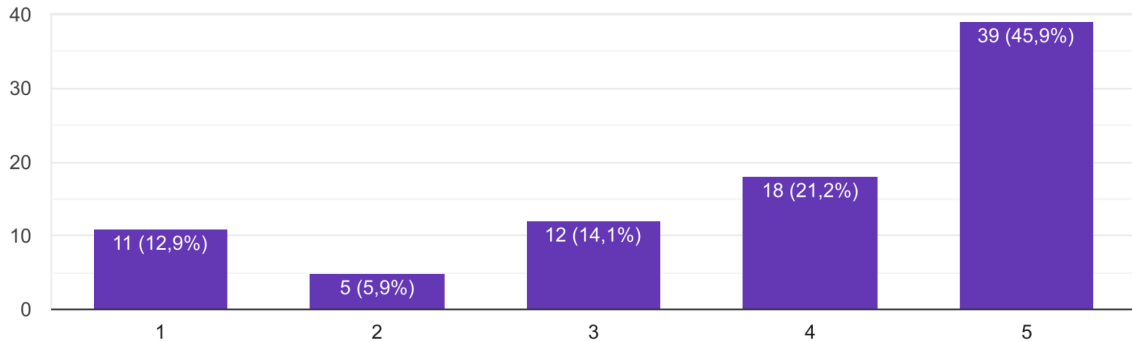
Jouwert van Geene - j.vangeene@teamburgerberaad.nl

Nulmeting resultaten

Waterproblemen

Het waterbeheer in Oosterwold is niet goed op orde, en moet worden aangepakt.

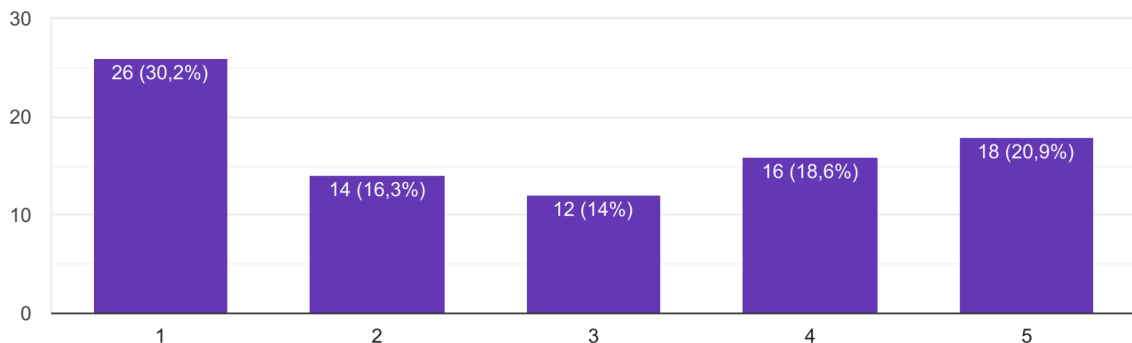
85 antwoorden

Bewoners vinden dat het waterbeheer niet goed op orde is, en moet worden aangepakt (67%, 57 respondenten). (1 = helemaal mee oneens, 5 = helemaal mee eens)

Ervaart u zelf problemen met water op uw kavel / veld in Oosterwold?

86 antwoorden

Bewoners lijken de waterproblemen verschillend te ervaren. 47% (40) van de respondenten geeft aan geen waterproblemen te ervaren, 40% (34) ervaart wel problemen (1 = helemaal niet, 5 = heel vaak).

Verantwoordelijkheid waterbeheer

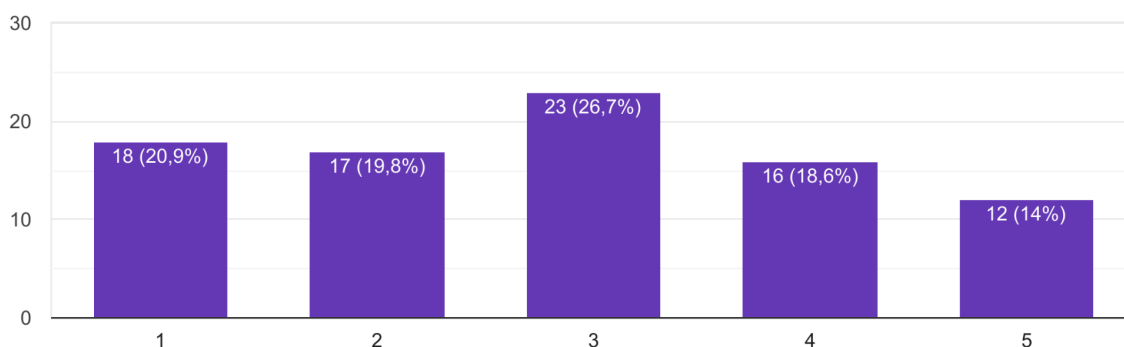
Wie is volgens u verantwoordelijk voor de waterhuishouding in Oosterwold (84 respondenten)?

	Aantal keer genoemd	%
Waterschap	71	85%
Gemeente Almere	42	50%
Kaveleigenaren	30	36%
Provincie	16	19%

Bewoners vinden dat vooral het Waterschap (85%) verantwoordelijk is voor de waterhuishouding, maar ook de gemeente (50%) en kaveleigenaren (36%) hebben volgens bewoners een verantwoordelijkheid. De provincie heeft maar voor 19% van de respondenten een (mede)verantwoordelijkheid.

Hoe verantwoordelijk voelt u zichzelf voor de oplossingen van waterproblemen, en het waterbeheer voor Oosterwold?

86 antwoorden

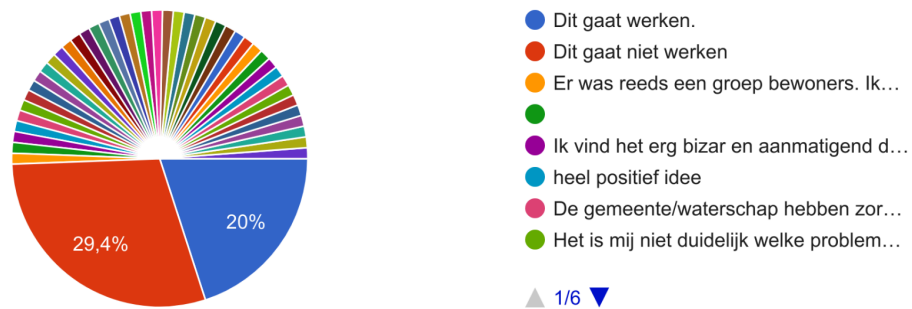

Slechts 33% (28) van de respondenten voelt zelf verantwoordelijkheid voor de oplossingen van waterproblemen en waterbeheer. 40% (35) voelt dit niet of helemaal niet (1 = *helemaal niet*, 5 = *heel veel*).

De Waterwerkaterliers

Wat vindt u van het idee van de Waterwerkaterliers en een Waterplan voor en door bewoners?

Een groep bewoners gaat de problemen met water in kaart te brengen, en oplossingen bedenken, met hulp van de gemeente, provincie en het waters...katerliers en een Waterplan voor en door bewoners?
85 antwoorden

Respondenten denken verschillend, maar vrij negatief over de Waterwerkaterliers. 30% denkt dat dit niet gaat werken, en 20% dat het wel gaat werken. Analyse van de categorie "anders" laat zien dat in totaal 43% van de respondenten negatief denkt over de Waterwerkaterliers, 29% neutraal, en 29% positief.

Enkele toelichtingen:

- De gemeente/waterschap hebben zorgplicht voor waterbeheer (zie rapportage Dirkzwager). Afhankelijk van de professionaliteit van de aanpak en deskundige ondersteuning kan er een goed voorstel op tafel komen dat moet worden uitgevoerd door de verantwoordelijke overheden.
- De gemeente kan niet verwachten dan willekeurig geselecteerde burgers over de nodige expertise beschikken. Evenmin heeft het ingeschakelde onderzoeksbureau dit. Er is in Oosterwold een groep bewoners die zich al jaren over dit probleem buigt en de juiste kennis heeft vergaard. Zij zijn de enige juiste mensen om dit gesprek mee aan te gaan namens de Oosterwolders.
- Kan werken, als partijen goed samenwerken incl bewoners maar vooral overkoepelend
- Hangt er van af of het echte participatie is of schijn
- Eigenlijk vind ik het onzin. Dit is iets voor professionals. Een gemiste kans bij de start. Ik heb bijvoorbeeld samen met mijn burens een verbindende sloot gemaakt, maar dat heeft geen vervolg. Er is bij de gronduitgifte meer regie nodig.

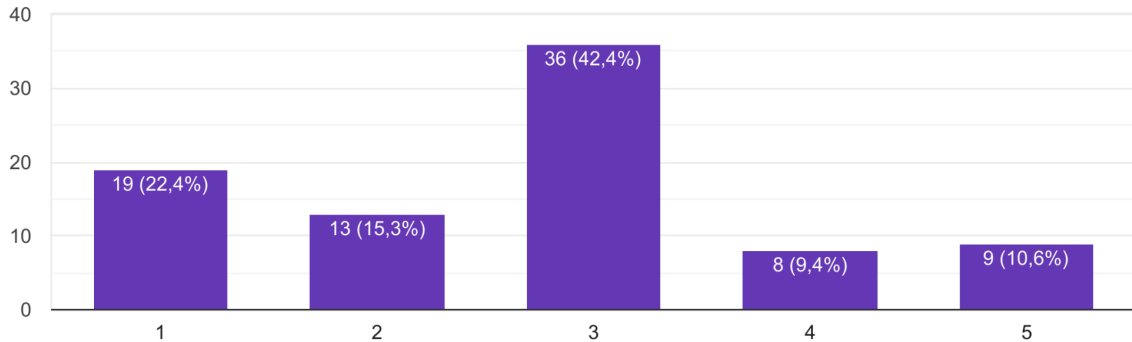
Bent u van plan naar de feedbackavond te komen?

Ja	23 (27%)
Misschien	37 (43%)
Nee	26 (30%)

Uitkomst van het Waterplan

Na alle bijeenkomsten wordt het Waterplan opgeschreven voor en door de bewoners van Oosterwold. In hoeverre wilt u zich aan de uitkomsten van het Waterplan verbinden?

85 antwoorden

Een minderheid (20%, 17) wil zich maar verbinden aan de uitkomsten van het Waterplan, maar veel mensen zijn neutraal. 38% (32) zegt bij voorbaat zich niet te willen verbinden, terwijl 42% (36) neutraal is. (1 = helemaal niet, 5 is helemaal)

Wat ervoor nodig is om zich eraan te verbinden:

- Goede informatie en updates
- Een goed inhoudelijk onderbouwd plan met overzicht van de bestaande en gewenste situatie
- Duidelijkheid over de doelen, kosten en de verantwoordelijkheden, waar alle partijen zich aan gaan houden

(Alle antwoorden in de annex)

Andere opmerkingen

Wilt u nog iets meegeven aan de groep van het waterbeheerplan? Wat moet er volgens u gebeuren? Wat heeft prioriteit?

- Er is onvrede en frustratie over waar de verantwoordelijkheid voor het waterbeheer ligt. Veel respondenten geven aan dat de zorgplicht ligt bij de gemeente (verwijzing naar rapport Dirkzwager)
- Er zijn zorgen over de representativiteit in de participatie: meer betrokkenheid is nodig
- De bewonersvereniging Almere Hout geeft aan dat Oosterwold misschien wat kan leren van hun samenwerking (<https://bah-almerehout.nl/waterbeheer/>)
- Er zijn zorgen over het waterpeil, stadslandbouw en kavels die wel zijn opgehoogd en die dat niet zijn.

(Alle antwoorden in de Annex)

Annex - volledige antwoorden

Wat zou u nodig hebben om zich te verbinden aan het Waterplan?

- Goede informatie
- Dat hangt sterk van het plan af. Op dit moment verdwijnt al mijn water als ik het nodig heb omdat ik verplicht ben om een open vijver te hebben en in de winter staat de kavel letterlijk blank (de zoon kon schaatsen om de schommel en de eenden zwommen rond)
- externe juridische expertise
- Waterschap neem je verantwoordelijkheid, ik heb verder niets nodig.
- Financieel consequenties moeten duidelijk zijn
- suggesties om zo min mogelijk water te verbruiken.
- Onzin om het door de bewoners te laten opschrijven. Bewoners dragen bij maar zijn niet de opstellers. het waterplan moet door terzake deskundigen worden opgesteld en door de verantwoordelijke overheden worden uitgevoerd.
- Hangt af van de uitkomsten. Verantwoordelijkheid ligt niet bij de bewoners die slechts doen wat de vergunning voorschrijft.
- Update
- Wetgeving
- Allereerst de uitkomst.
- Weet niet
- Een plan van aanpak voor onze straat! Een zin
- Hulp vanuit de overheden en experts om een realistisch plan op te stellen en tot uitvoering te brengen. Dit is een complexe zaak gezien de diverse individuele voorzieningen en vergunningen.
- Ik kan niet op voorhand zeggen me ergens aan te committeren. Ik zorg dat m'n sloot schoon is en hoog m'n kavel op, richt dwz als wadi in en zorg voor veel groen. En we hebben geen iba, maar sluiten aan op riool.
- Uitleg waarom het geen verantwoordelijkheid is van de gemeente en het waterschap
- Hierop is geen antwoord te geven. De gemeente heeft een zorgplicht en uit het plan zal moeten blijken in hoeverre hieraan voldaan wordt, en in hoeverre de bewoners zelf zaken kunnen verbeteren. Er zijn zeker ook kavels waar mensen niet genoeg aandacht aan waterberging gegeven, en waar beter naar gekeken moet worden.
- Hangt af van de uitkomsten
- Dat De overheden zich tenminste aan hun zorgplicht houden en ook stadslandbouw mogelijk maken met waterbeschikbaarheid.
- Wie gaat zn kavel waar net alles een beetje groeit weer overhoop halen?
- Dat hangt af van de uitkomsten
- Gezamenlijke uitvoering
- Dat eerst alle eigenaren doen contractueel en in Bestemmingsplan en in hun Watervergunning staat opgenomen als verplichting voor wateropvang en waterberging
- Verbetering van het huidige beheer, gericht op boeren.
- Goede uitleg alle mogelijkheden met voor en nadelen
- Plan van aanpak vooraf
- Niets. Op onze kavel is er geen probleem.
- Als het in het plan duidelijk aangegeven is dat de gemeente verantwoordelijk is.
- Werkbare oplossingen die de bewoners niet op hoge kosten jagen
- Overheden die hun verantwoordelijk nemen

- Winterpeil en zomerpeil, mogelijkheid tot het afvoeren of toelaten van water in de kavelwegsloten.
- Een heel goed plan!
- Er is afgesproken dat ieder initiatief zijn eigen waterhuishouding op orde heeft, 2% berging, niet zo ingewikkeld. Afschuiven van deze verantwoordelijkheid is m.i. niet aan de orde. Doe waar je voor getekend hebt! Dat geldt ook voor de 2m openbare zone. Te veel initiatieven lappen dat aan hun laars, nogal sneu! Als een waterplan iets oplevert doordat 1+1 3 wordt dan kan het interessant zijn, het is niet interessant als het individuele problemen moet oplossen.
- Eerst het plan kunnen lezen.
- Duidelijkheid omtrent verantwoordelijkheden. De Anterieure Overeenkomst spreekt slechts over 'waterberging' als kaveleigenaar.
- Ten eerste een probleem. Wij hebben al 6 jaar geen problemen en zien hetzelfde bij ,,t. Een andere reden kan zijn als ik anderen kan helpen een probleem op te lossen, al wil ik dan wel graag zien dat ze dit niet zelf hebben gecreëerd en niet zonder hulp van anderen kunnen oplossen.
- Er is ownership en commitment nodig van het waterschap. Daar zit de expertise en de sturing.
- Verantwoordelijkheid van de gemeente/waterschap
- Een wettelijke grondslag.
- Het ligt eraan wat ik moet en wil doen.
- Niets 4x
- De overtuiging dat de kans groot is dat het gaat werken
- Watertoevoer bij droogte
- Hoe zit het watersysteem in elkaar in het peilvak waarin Oosterwold ligt en in de naburige peilvakken, hoe is de wateraanvoer en afvoer van de hoofdwatgangen in de buurt
- Inzicht in kosten en opbrengsten (zowel inspanning als materieel) en duidelijke spelregels waar op gehandhaafd wordt
- Kunstwerken aanleggen op andermans grond (en daar gaat dus niet)
- Je kan niet tijdens de wedstrijd allerlei spelregels veranderen.
- Hangt van de inhoud af
- Dat weet ik nu nog niet
- Eerst het plan lezen, dan pas definitief antwoord.
- Duidelijkheid over de meerwaarde en de kosten/inspanningen die ik zelf moet maken/doen
- Ook een aanpak voor het verlagen van het grondwaterpeil
- Een goed uitvoeringsplan voor de kavels(eigenaren)
- Belofte van de gemeente dat maatregelen niet na een paar maanden weer worden teruggedraaid zodat mijn inspanningen voor niets zijn
- Dat het een gedegen, goed onderbouwd plan is
- De vraag of de gemeente, provincie en waterschap zich hieraan houden lijkt mij vele malen belangrijker.
- Medewerking buurtbewoners en KVV
- Een plan gebaseerd op kennis van deskundigen en met acceptatie door de verantwoordelijke overheid.
- Ik moet er van overtuigd worden dat het werkt.
- Waterschap en andere overheden dienen als eerste hun verantwoordelijkheid te nemen en duidelijk in te vullen. Er zijn duidelijke hiaten in vergunningverlening die moet geadresseerd worden. Pas als waterschap, gemeente en provincie hun verantwoordelijkheid nemen ben ik bereid mijn verantwoordelijkheid te nemen. Nu schuiven overheden hun verantwoordelijkheden af op burgers.
- Advies van professionals
- Werkbare oplossing
- Een passend plan waarmee de bestaande problemen en problemen op

langere termijn ook werkelijk kunnen opgelost.

- Wij ervaren geen problemen. Wij hebben ons plan uitgevoerd overeenkomstig vergunning.
- ik ervaar problemen: loos overtollig water op de vijver en bij tekort betrek ik water uit de vijver
- Een goed uitgewerkt plan, moet voor iedereen duidelijk zijn
- Vertrouwen dat het plan op basis van juiste informatie wordt gemaakt. Nu

moesten we bouwen op grond van onjuiste informatie, bijvoorbeeld over de grondwaterstand in ons gebied en het idee van 'waterberging' terwijl waterschap de grondwaterstand bepaalt, het idee dat we water uit onze iba zouden kunnen hergebruiken, het idee dat de bestaande drainagebuizen onderhouden zouden zijn, enzovoort....

- De gemeente/water/provincie heeft de zorgplicht om waterhuishouding in Oosterwold in orde te maken dmv het vaststellen van een waterpeil

Wilt u nog iets meegeven aan de groep van het waterbeheerplan? Wat moet er volgens u gebeuren? Wat heeft prioriteit?

- Laat je niet verantwoordelijk maken voor iets waarvoor de overheid zorgplicht heeft!
- Laat Dirkwager een onafhankelijk onderzoek doen en zo de bewoners van de kennis voorzien om onderbouwd ergens iets van te vinden.
- de gemeente is incompetent
- Laat je niet aanpraten dat wij als bewoners verantwoordelijk zijn, dat is namelijk heel erg onjuist.
- Kwaliteit en beschikbaarheid voor irrigatie.
- Waterschap en Gemeente neem je verantwoordelijkheid. Creëer niet weer een probleem dat in de schoenen van de bewoners wordt geschoven.
- Maak duidelijk wie verantwoordelijk is c.q. zorgplicht heeft voor waterbeheer. Dat is de overheid en zijn niet de bewoners. Immers de bewoners hebben geen enkele invloed op de hoogte van het waterpeil in Oosterwold. Een van de uitgangspunten in Oosterwold is stadslandbouw waarvoor wij het water uit de kavelsloten, wadi's en/of natuurlijke vijvers zouden kunnen gebruiken om de stadslandbouw te besproeien. Dat is nog nooit gelukt omdat het waterpeil veel te laag is in de

droge periodes. Dat lage waterpeil heeft nog vele andere negatieve consequenties zoals nog verdere verzakking van de grond, schade aan wegen, eerder problemen met afvoerleidingen etc. etc.

- "Droogte is een veel groter probleem dan teveel aan water, daar voorziet mijn waterberging 100%
- Al het water van afgelopen 6 maanden zonder problemen kunnen verwerken.
- Ik kan zelfs veel meer aan.
- Droogvallen van bestaande 'afwatering' sloot/weg in de lente zomer vind ik een veel groter probleem.
- Is een watervoorziening voor mijn tuin die uit 2000 m2 groen bestaat.
- Het is goed dat alle bewoners worden betrokken en dat er niet alleen wordt geluisterd naar een klein groepje boze bewoners. Echter, besluitvorming dient gedaan worden door de democratisch gekozen volksvervoording (gemeenteraad) en niet door willekeurige bewoners.
- Wat doen wilgenbomen- nemen zij veel grondwater af
- Leg de de verantwoordelijkheid daar waar die hoort. Focus vervolgens op

- uitvoering niet op het verspillen van geld aan adviseurs en plannenmakerij.
- Doe je best
 - Hier een berichtje van de buren uit Vogelhorst, waterbeheer is altijd een probleem geweest in Almere Hout. Afgelopen winter hebben de tuin van een groot deel van Vogelhorst blank gestaan. Het is een x aantal jaar goed gegaan, maar het lijkt nu weer te verergeren. De belangenvereniging Almere Hout heeft zelfs een werkgroep wateroverlast. Wellicht heeft het ene probleem invloed op het andere en is er een samenwerking mogelijk.
<https://bah-almerehout.nl/waterbeheer/>
 - Buren van verhoogde kavels moeten zich ervan bewust zijn, dat zij ook moeten bijdragen, om het water goed te laten afvoeren!
 - Er zijn mensen die hun kavel ophogen en mensen die dit niet hebben gedaan. Die laatste groep ervaart waarschijnlijk extra overlast, zeker als de eerste groep niet zelf voorziet in wateropvang en afvloeiing. Daarnaast zijn de sloten die afwateren op de vaarten lang niet vanaf elke kavel bereikbaar. Kijk ook naar mogelijkheden om te reguleren. De ene periode wil je water vasthouden, een ander afvloeien. Er zijn belangen ten opzichte van leefbaarheid, natuur en landbouw die niet altijd verenigbaar zijn binnen 1 oplossing.
 - Ik zie geen veranderde situatie met toen het nog landbouwgrond was, er zijn geen sloten gedempt en de bebouwing heeft geen invloed op de grondwaterstand
 - Spreek met bewoners die verstand hebben van de kwestie en de problemen op de verschillende velden kennen. Prioriteit is het grondwaterpeil.
 - In verhouding met andere wijken zijn er weinig waterpartijen in Oosterwold.
 - Antwoorden op eerdere Initiatieven, en antwoord op het onttrekken van water middels riolering
 - Leg de verantwoordelijkheid waar deze moet liggen en erken de fouten die zijn gemaakt.
 - De sloot van de hoofdslotenstructuur (langs de Goethelaan) staat bij ons al snel droog, als het even niet regent. Als het waterschap gewoon zorgt dat daar water in blijft, dan hoeft er voor mij verder niets meer te gebeuren.
 - De (straks) overbodige septictanks gebruiken voor water opvang. Beter afstemming met het waterschap die hun oren laten hangen naar de boeren
 - Dat zowel de gemeente als waterschap gaan handhaven op de verplichtingen. Pas daarna kan je echt bepalen wat er nog nodig is
 - Hoger waterpeil in de zomer
 - oplossing voor zowel teveel als tekort aan water
 - Waterpeil vaarten beter monitoren
 - Gelijkmatic grondwaterpeil. Het staat in de winters te hoog en in de zomers ligt alles droog.
 - Ingrepen in de waterhuishouding mogen nooit te koste gaan van goed werkende waterhuishoudingen!!!!
 - Bewoners hebben gedaan wat van ze verwacht werd, bergingen graven etc. Waterhuishouding is een taak van het waterschap en behelst een groter gebied dan alleen Oosterwold. Waterpeil zal alleen nog lastiger worden als er riolering komt. Dit is niet de verantwoordelijkheid van de bewoners maar van de gemeente Almere die hier ontzettend geblunderd heeft.
 - Op ons veld (veld i) is de afwaterwatering redelijk, wij hebben vooral problemen met droogte in de zomer
 - Hou op met de schijn invloed
 - Eerste prioriteit is dat het waterschap/gemeente hun zorgplicht in

- vullen door de (kavelweg)sloten een winter en zomerpeilgeven zodat er teveel water afgevoerd kan worden en bij droogte water aangevoerd kan worden. De bewoners kunnen daarna gezamenlijk maatregelen treffen zodat de kavels in het "midden" ook hun water kwijt kunnen of ontvangen.
- Meer water in de sloot, niet maar alles afvoeren!
 - Samenwerking tussen de initiatiefnemers in een vroeg stadium. Watergangen graaf je tijdens het bouwrijp maken van de kavel dus niet pas als het huis klaar is. Initiatiefnemers moeten verder denken dan de grenzen van hun eigen kavel.
 - Doe wat goed is
 - waterbeheer van deze schaal moet niet neergelegd worden bij de kaveleigenaren
 - Geen idee! Een meer collectief plan kan een positief effect hebben, het geheel is meer dan de som der delen. Maar geen afschuiven van een individuele probleem!
 - Echt naar de inwoners luisteren, en ook hun inbreng en kennis en wensen meenemen.
 - Er moet een integraal plan komen voor de hele wijk waarbij waterschap en provincie leidend moeten zijn. Wij als bewoners hebben echt te weinig verstand van deze materie.
 - Gemeente/waterschap moeten hun verantwoordelijkheid nemen
 - "In plaats van tijd en geld te investeren in ellenlange sessies met bewoners en een ingehuurd bureau, het Waterschap eventuele problemen met de waterhuishouding laten oplossen."
 - De plekken die lang zompig blijven.
 - Niets.
 - Grondwaterniveaubeheer waar de stadslandbouw bij gedijt
 - Grondwaterstand en watertoevoer bij droogte
 - Voor mijn omgeving gaat t vooral om de wateraanvoer in de zomer, de waterschapssloten staan dan droog en we kunnen nergens water vandaan halen
 - enige wat ik denk dat beter kan is water aanvoer in de droge periodes
 - Waterpeil besluit door gemeente/Waterschap en maatregelen gemeente ter uitvoering
 - Ik vraag mij af of er een oplossing mogelijk is.
 - Werkgroep is al goed bezig binnen onze kwv
 - Alle partijen moeten aangesproken worden, ze moeten hun taak opnemen. oa waterschap, gemeente, staatsbosbeheer, gemeente, projectontwikkelaars en de bewoners die zichtbaar te weinig hebben gedaan om dit zelf op hun kavel op te lossen. Te droog kun je deels zelf oplossen met een dompelpomp. regenwater opvang. Buiten onze kavels, kavelwegen kunnen wij niets ondernemen zonder toestemming derden.
 - Aaneensluiten van het water en nieuwe watergang in de HOV strook waar iedereen water uit kan halen met een pomp
 - Het grondwaterpeil is laatste 2 jaren abnormaal hoog. Het gras blijft onder water zodra de grondwater te hoog is (minder dan 50 cm onder de maaiveld niveau).
 - Prima als we onze kavel op order moeten hebben qua waterbeheer maar ik heb geen invloed op het grondwaterpeil.
 - Welke werkzaamheden/financiën worden er verwacht voor de bewoner/eigenaar. Hoeveel tijd en geld kost het?
 - Gemeente moet gaar verantwoordelijkheid NIET afschuiven op haar burgers

- waterbeheer en wegeaanleg zouden elkaar moeten aanvullen zodat woning toegankelijke blijven en je ook lopend naar een bestemming kan
 - Ik voel mij zelf verantwoordelijk: hiervoor heb ik getekend, en maatregelen voor genomen bij het ontwerp. Maar uiteindelijk bepalen de belangen van de boeren in de buurt (in hetzelfde watersysteem) wat de feitelijke waterstand is en daar kan ik zelf niks aan veranderen.
 - Er is betere toe- en afvoer van water nodig. Naar mijn idee kan dit enkel met een goed net van watergangen en sloten. Daar waar de gemeente kan (bijv op de Stichtselijn), zullen deze aangelegd moeten worden waar omwonenden op aan kunnen sluiten.
 - Stervormig vanuit het midden van het veld naar buiten werken in zeg 3 ringen, per ring kan een waterniveau gehanteerd worden dus zeg -40 binnen ring, volgende ring -60 laatste ring geen die mondt uit in de sloot. Dit bij verstopping kan men iets makkelijker de verstopte duiker vinden als in een ring het niveau te hoog blijft niveau kan men regelen door een bocht met pijp omhoog er op te zetten (eventueel een putje op de pijp) op het gewenste niveau. Is maar een idee: straks zit de boel verstopt en zoek je je rot. En moet men bij ieder de kavel op.
 - De verantwoordelijke overheden moeten meepraten.
 - Zowel aan wateroverlast als droogte moet aandacht gegeven worden.
 - Het bedenken van oplossingen is een stap te vroeg. Allereerst zou vastgelegd moeten worden wie waarvoor verantwoordelijk is en hoe verschillende partijen elkaar kunnen aanspreken op die verantwoordelijkheid. Aangezien deze stap doelbewust wordt overgeslagen zal ook dit weer een fiasco worden.
- Want mensen weten dat overheden hun verantwoordelijkheid niet nemen.
- Participatie prima, maar gebruik het om informatie op te halen (wat zijn de problemen en laat bewoners evt. suggesties doen voor oplossingen) en oplossingen te toetsen (zijn de voorgedragen oplossingen uitvoerbaar in Oosterwold). Laat het maken van een waterbeheerplan over aan professionals.
 - Extreme wateroverlast bij slecht weer
 - Ieder neemt de verantwoording die hem past. Niet oeverloos praten.
 - Als er toch problemen ontstaan dan moet de gemeente en waterschap, de deskundigen, dat oplossen. Wij betalen evenals andere almeeders belasting aan gemeente en aan waterschap.
 - Waar problemen zijn moeten die in overleg met de verantwoordelijken worden opgelost.
 - Het plan moet breed gedragen worden, het moet niet zo zijn dat bepaalde personen de boventoon voeren en hun zin willen doordrukken.
 - De grondwaterstand, in de winter verzuipen de bomen en struiken, in de zomer is de 'waterberging' nagenoeg leeg. De stand fluctueert enorm!! Hoe kunnen we bevloeien nu de iba op termijn uit bedrijf genomen wordt en we dit water niet meer kunnen opslaan voor droge tijden???? Het bestaande drainage systeem werkt niet meer voldoende, is niet onderhouden. Kijk naar de daadwerkelijke grondwaterstand, niet naar de theoretische die gemeld werd bij aankoop van de grond die niet klopte en niet in alle gebieden hetzelfde is (Hoge Vaart, Lage Vaart, laaggelegen gebieden). Om stadslandbouw waar te kunnen maken is goede regulering van de waterstand een voorwaarde.
 - Een waterpeil laten vaststellen door de gemeente/waterschap/provincie waaraan zij zich moeten houden. Zoals

het nu voor heel Almere geldt zoals ook
riolering aanleggen, vuilnis ophalen etc

Bijlage 2. Resultaten eindmeting

Resultaten Eindmeting Waterwerkateliers Oosterwold

We ontvingen in totaal 21 antwoorden op de vragenlijst (tussen 7 juli en 5 augustus). Deelnemers kregen de link naar de vragenlijst tijdens de laatste bijeenkomst en via de mail in de week daarna.

Samenvatting van resultaten

- Deelnemers zijn over het algemeen redelijk positief over de waterwerkateliers, en geven dit gemiddeld een rapportcijfer 7, wat betrekkelijk laag is voor soortgelijke participatievormen.
- Aspecten die minder positief scoorden:
 - Onvoldoende tijd voor maken van adviezen en tevredenheid met adviezen.
 - Informatievoorziening
- Deelnemers waarderen de organisatie, de gespreksbegeleiding en aandacht voor de deelnemers.
- Deelnemers aan de waterwerkateliers voelen een grotere verantwoordelijkheid voor het waterbeheer en de oplossingen, dan de inwoners bij de nulmeting.
- Belangrijke volgende stappen zijn volgens de deelnemers: een goed watersysteem met handhaving van regels; een gezamenlijk waterbeheerplan met goede samenwerking en communicatie tussen partijen; deskundige ondersteuning; keuzes door de gemeente..

Achtergrond

De eindmeting vindt plaats in het kader van een opdracht van TeamBurgerberaad voor de gemeente Almere om te kijken hoe de Waterwerkateliers zijn verlopen, en wat ze daarvan kan leren voor de toekomst.

TeamBurgerberaad bestaat uit experts op het gebied van inwonerp participatie en burgerberaden.

Correspondentie / vragen over dit onderzoek:

Louise Boelens - l.boelens@teamburgerberaad.nl

Jouwert van Geene - j.vangeene@teamburgerberaad.nl

Eindmeting resultaten

Hoe zijn de Waterwerkateliers verlopen?

Stellingen	Score (1 = Oneens, 3 = Neutraal, 5 = Mee eens)
Ik voelde me welkom bij de waterwerkateliers.	4,6
Het contact met de mensen van de organisatie verliep prettig.	4,5
Ik voelde me gehoord.	4,3
Ik ben positief over de wijze waarop de gemeente de waterwerkateliers heeft georganiseerd.	4,2
Ik voel me betrokken bij de toekomst van het Waterbeheer in Oosterwold.]	4,2
De gespreksbegeleiders waren onpartijdig.	4,0
Ik verwacht dat mijn deelname aan de waterateliers ertoe heeft gedaan.	4,0
Ik ben tevreden met de adviezen die de waterwerkateliers hebben opgeleverd.	3,9
Het doel en de stappen van de waterwerkateliers waren helder.	3,9
Ik heb voldoende informatie gekregen om goede adviezen te maken.	3,9
Ik verwacht dat de adviezen van de waterwerkateliers bijdragen aan een goede aanpak van waterbeheer in Oosterwold.	3,8
Er was voldoende tijd om tot goede adviezen te komen.	3,7
Ik voel mezelf verantwoordelijk voor de oplossingen van waterproblemen, en het waterbeheer voor Oosterwold.	3,7
Deze waterwerkateliers waren precies wat nodig was voor Oosterwold	3,5
De waterwerkateliers zijn van de deelnemers.	3,5
De waterwerkateliers zijn van de gemeente, niet van de deelnemers.	3,4

Welk rapportcijfer geeft u de Waterwerkateliers?
7.1 gemiddeld

Verantwoordelijkheid waterbeheer

Wie is volgens u verantwoordelijk voor de waterhuishouding in Oosterwold (19 respondenten)?

	Aantal keer genoemd	% eind meting	% nulmeting
Waterschap	17	89%	85%
Gemeente Almere	17	89%	50%
Kaveleigenaren	12	63%	36%
Provincie	9	47%	19%
Gezamenlijk	11	58%	

Deelnemers noemen vooral het Waterschap (89%) en de gemeente (89%) als verantwoordelijken voor de waterhuishouding, maar ook de kaveleigenaren (63%) en provincie (47%) worden door de deelnemers genoemd. 58% van de deelnemers geeft aan dat er gezamenlijke verantwoordelijkheid is. Dit is een duidelijke verschuiving ten opzichte van de nulmeting onder de inwoners van Oosterwold, toen deze vooral het waterschap verantwoordelijk vond, en de andere partijen in mindere mate.

De deelnemers voelen zelf ook meer verantwoordelijkheid voor de oplossingen van waterproblemen, en het waterbeheer voor Oosterwold, in vergelijking met de nulmeting onder de inwoners. 67% van de deelnemers voelt zichzelf verantwoordelijk, tegen 33% van de inwoners bij de nulmeting.

Volgende stappen

Wat moet er verder gebeuren om de oplossingen voor de waterhuishouding in Oosterwold tot een succes te maken?

Een landbouwwater systeem aanleggen en handhaving

- Alle sloten met elkaar in contact staan. | Iedere Oosterwolder kan zijn stad-landbouw bewateren met slootwater all season. | Water verbindingen maken voor afvoer en aanvoer. | Zorgen voor meer water in de zomer en minder water in de winter. Sloten graven waar de bewoners dat nodig vinden. | Consistente regels en maatregelen voor aanvoer water bij droogte.

Gezamenlijk plan van bovengenoemde partijen

- Dat alle betrokken partijen de uitkomst respecteren en er daadwerkelijk mee aan het werk gaan. Als dat niet gebeurt is het hele proces gebakken lucht | Actie ondernemen, niet meer praten maar doen. | Uitkomsten en voorstellen ateliers moeten voortvarend opgepakt worden door gemeente en waterschap met bewoners | Door gemeente, provincie, waterschap en bewoners gezamenlijk gedragen uitvoerbaar waterplan voor de toekomst

Professionele deskundige hulp

- Dit is voor een groot deel technisch en de gemiddelde inwoner heeft daar geen of weinig kennis van. Ook bij de inwoners zie je dat er een paar de boel iets willen opleggen. Een onafhankelijke begeleider is daarom onontbeerlijk. | Er moet een goede analyse zichtbaar worden gemaakt van de huidige situatie van wateraanvoer en waterafvoer, dus met kavelsloten, wel of niet aangesloten op een tocht, met drainage pijpen, die wel of niet

onderbroken zijn, met doorsnedes van de bodem op diverse plekken waarmee kan worden gezien waar het grondwater staat, waar de veenlaag is en hoe dik de kleilaag is en waar het zand begint. ook moet er een analyse zijn van de problemen van alle kavels en de aanwezige waterbergingen, met al dan geen verbinding met een kavelsloot

Samenwerking en communicatie

- Een nauwe samenwerking tussen bewoners en overheden, met veel out of the box denken. "Verantwoordelijke overheid moet meer naar de bewoners luisteren en hun adviezen overnemen." | Goede wil van de gemeente | Communicatie, stap voor stap aanpassingen, duidelijkheid, samenwerken | WWA direct in contact met gemeente, waterschap en Provinciale Staten. | Goede communicatie, goed luisteren naar iedereen/ elkaar, bewoners betrekken vanaf begin tot eind, uitgaan van goede wil, buiten politiek houden, experimentele label aan Oosterwold blijven hangen

Beslissingen gemeente

- De gemeente moet ballen tonen door te kiezen | Er moeten besluiten genomen worden door de Gemeente | commitment van bestuurders

Andere ideeën

- Zorg dat er ook ruimte blijft voor creatieve oplossingen zodat wat nodig is en wat de individuele bewoner wil aligned kan worden.
- Zorgen dat tot aan de stadslandbouw komt."

Tips en tops

Als u terugkijkt op het burgerberaad, wat ging er goed?

- Organisatie, voorbereidingen, uitwerken ideeën, luisteren naar elkaar
- In kleine groepjes problemen benoemen, plenair concluderen dat eea is benoemd en vervolgens in kleine groepjes oplossingen aandragen
- De communicatie
- Goed interactief, ruimte voor ieders inbreng.
- Kanaliseren veelvoud van meningen en vragen tot een consistent aantal voorstellen voor verbetering
- Veel goede inbreng en er is ook goed geluisterd
- De begeleiders konden goed omgaan met weerstand en emoties.
- Het dmv begeleide groepsgesprekken toeleiden naar een matrix met consensus van de deelnemers.
- Organisatie door Emma
- De begeleiding, het luisteren en vertalen naar doelen.
- Door goede uitleg is er veel meer begrip gekomen voor de problematiek. Dat hielp bij het bedenken van oplossingen
- Goede samenwerking bewoners, Emma deed haar best, ieder heeft veel geleerd over waterhuishouding en situatie in Oosterwold
- Toelichtingen van experts tijdens 2e sessie
- Soms werd er gelachen
- Ik heb veel kennis gekregen van de watersituatie, goed overleg gevoerd met oosterpolders, ontdekt dat de situatie veel complexer is dan voorgesteld en je niet kunt spreken van een situatie voor heel oosterwold
- De lunch, omgang mensen met elkaar, tot ideeën komen, doelstellingen criteria opstellen,
- Het proces was goed en er werd goed naar elkaar geluisterd
- Overleg onderling, Begrip voor andere mening.
- Afstemming en contact onder bewoners
- Informatieverstrekking
-

Als u terugkijkt op het burgerberaad, wat kan dan volgens u beter?

- Provinciale Staten aanwezig. Waterschap aanwezig en informatie delen overzicht sloten en waterpeil.
- Grote lijnen bewaken; iedereen heeft een ervaring en een verhaal waardoor de voortgang stopt

- Vermijd jargon, ook van de bewoners. En zorg dat ook bij de laatste sessie niet enkele bewoners overheersen
- Inbreng Svecu was onduidelijk, pas op het laatst rapport gekregen
- Het informeren van de bewoners aan het begin van het project.
- De zittingen waren te lang. Misschien 1 of 2 langere en de rest wat korter zou fijner zijn. Dit kost toch veel tijd.
- Meer tijd voor de groepsgesprekken.
- Meer harde adviezen, minder algemeen
- Als het vervolg niet voldoet, dan zijn we echt verder van huis.
- Veel kortere sessies. Dit vroeg echt veel te veel tijd.
- Beginsituatie analyse had scherper gekund, onderzoek bureaus en resultaten hadden vooraf gedeeld kunnen worden, er was al n waterbeheer groep en die had bij voorbereiding wwa betrokken kunnen worden
- Doel en status van waterplan bij begin duidelijker omschrijven
- Kan veel efficiënter
- De beginsituatie is onvoldoende benut: er bleek al jaren een waterbeheergroep in Oosterwold actief te zijn, daarmee werden we op de eerste bijeenkomst overvallen. deze groep was ontevreden over de houding van de gemeente en er kwam een sfeer van " de gemeente doet dit om een vinkje te zetten bij Participatie". Dom van de gemeente om daarover geen open kaart te spelen en zo kwam dit iedere bijeenkomst weer terug, een belemmering voor het voortgangproces
- Aanwezigheid van Provinciale Staten. Gemeente Almere beter zichtbaar maken hoeveel invloed wij hebben. Meetbaar zichtbaar terugkoppeling?
- De informatie vooraf. Dat mag iets grootser opgezet worden.
- iets minder algemeen, meer lokaal, meer praktisch
- Beter onderzoek van tevoren en meer commitment van gemeente en waterschap van tevoren
- Was goed zo

Wat zou u – op basis van uw ervaring met de waterwerkateliers de gemeente verder nog heel graag willen meegeven?

- Wanneer komen ze handhaven op doorwaadbare zones? Hoe kan je vragen van de bewoners van Oosterwold stadslandbouw te bedrijven zonder aanwezigheid van slootwater
- Voor de meeste bewoners is droogte een probleem; dat is voor een groot deel op te lossen door te zorgen voor water in de nu droogvallende sloten. Daarnaast de bewoners van enkele plekken meehelpen om wateroverlast aldaar op te lossen
- Zorg dat documentair minimaal een weekend vooraf beschikbaar gesteld wordt, zodat iedereen tijd kan vinden om alles te lezen.
- Doorgaan op ingeslagen weg en voorstellen zo snel mogelijk uitvoeren
- Dat het uiteindelijke waterplan ook uitgevoerd wordt en niet in een la verdwijnt
- Inwoners hebben niet altijd de kennis en kundigheid die nodig is. Externe experts die bevestigd kunnen worden zijn een must.
- De vertegenwoordigers van gemeente en Waterschap bij de Waterateliers namen ons en de waterproblemen serieus. Laten de ambtenaren en beslissingsbevoegden dit ook doen. Heb oog voor het feit dat Oosterwold niet overal in de bestaande regelgeving "past".
- Luisteren naar de bewoners, niet alles door ambtenaren en regeltjes proberen op te lossen.
- Ga zo door.
- Zorg dat de informatie die we als deelnemers hebben ontvangen breed gedeeld wordt.
- Ga Hier mee door maar neem meer tijd
- Het initiatief nemen om de bovengenoemde partijen bij elkaar te krijgen partijen
- pak eens door bij problemen en implementeer oplossingen
- We kregen veel informatie, maar veel te laat toegestuurd, zoals een rapport van Twijstra en Gudde waarin de verantwoordelijkheden mbt waterbeheer werden aangegeven: het leek alsof Waterschap zijn verantwoordelijkheid wilde ontlopen en stelde dat bewoners water uit de vaart en tocht mogen pompen.
- Pas in de laatste bijeenkomst kreeg ik de indruk dat gemeente en waterschap het overleg met bewoners toch wel zinvol vonden: ze zouden meer naast de bewoners kunnen staan ipv ertegenover.

- Buro Emma had per bijeenkomst ambitieuze doelen, maar ik vraag me af of deze iedere bijeenkomst wel zijn behaald. er was vaak tekort aan tijd
- Wanneer wordt er gehandhaafd op doorwaadbare zones, afbouwen van huizen en volgens de regels?
- Dit is een prima manier van overleg om problemen
- Gemeente, doe nu eens wat de bewoners vragen en niet verschuilen achter regeltjes, die u meestal zelf hebt gemaakt!
- Luister naar bewoners, en pas bestemmingsplan aan.
- Ga zo door

Conclusie en opvallende resultaten:

- Deelnemers zijn over het algemeen positief over de waterwerkateliers: ze voelden zich welkom (4.6/5), voelden zich gehoord (4.3/5), waardeerden de organisatie (4.2/5) en gespreksbegeleiders (4.0/5).
- Respondenten zijn tevreden over de adviezen (3.9/5) en verwachten dat deze bijdragen aan een goede aanpak van waterbeheer in Oosterwold (3.8/5) – ze denken dat hun deelname aan de ateliers ertoe heeft gedaan (4.0/5).
- De informatievoorziening (3.9/5), en de beschikbare tijd (3.7/5) scoorden relatief lager bij de deelnemers.
- De waterwerkateliers krijgen een rapportcijfer 7.1 – wat betrekkelijk laag is voor soortgelijke participatievormen.
- Het eigenaarschap van de waterwerkateliers lag in gelijke mate bij de deelnemers (3.5/5) als bij de gemeente (3.4/5).

Wij zijn een collectief van ervaren professionals die kwalitatief goede burgerberaden realiseren. Wij staan voor de onafhankelijkheid van het burgerberaad en het eigenaarschap van de deelnemers. Mensen moeten vrijelijk kunnen spreken terwijl ze toewerken naar een advies waarin ze zichzelf echt herkennen. Tegelijkertijd hebben we oog voor de uitvoerbaarheid van de uitkomst. Ons proces ontwerpen we gebaseerd op deze uitgangspunten.

www.teamburgerberaad.nl